

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku

(COM(2010) 392 konč. - 2010/0215 (COD))

(2011/C 54/15)

Glavni poročevalec: **g. PEZZINI**

Svet je 29. septembra 2010 sklenil, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku

COM(2010) 392 konč. - 2010/0215 (COD).

Predsedstvo Odbora je 20. oktobra 2010 strokovno skupino za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo zadolžilo za pripravo dela na tem področju.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 467. plenarnem zasedanju 8. in 9. decembra 2010 (seja z dne 8. decembra) g. PEZZINIJA imenoval za glavnega poročevalca ter mnenje sprejel s 161 glasovi za in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja delo Komisije v zvezi s pripravo celovitega zakonodajnega svežnja, ki bo zagotovil skupen nabor procesnih pravic v kazenskem postopku v državah članicah.

1.2 Pravica do pravočasne in pravilne obveščeniosti je del pravosodne prakse v EU in je ob preseljevanju državljanov iz ene države članice v drugo toliko bolj pomembna.

1.3 Tudi državljani tretjih držav, ki v vedno večjem številu vstopajo v EU, morajo vedeti, da obstaja zakonodajni okvir EU, pa tudi jasni postopki, ki tudi v kazenskem postopku izkazujejo spoštovanje posameznika.

1.4 EESO je prepričan, da mora približevanje nacionalnih zakonodaj, ki je podlaga za direktivo, postati temelj za sodelovanje na področju pravosodja, da bo upoštevana tudi Listina temeljnih pravic EU, ki je bila vključena v Pogodbo o EU (PDEU in PEU).

1.5 Po mnenju EESO varstvo temeljnih pravic posameznika preko skupnih in deljenih postopkov nedvomno predstavlja močan element kohezije in krepitev prostega gibanja ljudi znotraj EU.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Da bi zagotovila temeljno pravico do „poštenega“ kazenskega postopka v skladu z načelom pravne države, je EU sprejela poseben ukrep za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih.

2.2 Ukrep med drugim zajema krepitev pravic do obrambe. Ta skupni ukrep bo zelo pomemben, zlasti za povečanje zaupanja v evropsko območje pravice in učinkovitosti načela vzajemnega priznavanja sodnih odločb v kazenskih zadevah.

2.3 Zaradi odprave notranjih meja in večjega uveljavljanja pravic do prostega gibanja in prebivanja število oseb, ki so danes vpletene v kazenski postopek v državi članici, v kateri nimajo prebivališča, dejansko narašča.

2.4 Resolucija Sveta EU 2009/C295/01 z dne 30. novembra 2009 opozarja na:

- sklepe Evropskega sveta v Tampereju iz leta 1999;
- Haaški program iz leta 2004;
- stockholmski program iz decembra 2009 za obdobje 2010–2014

in na splošno predlaga postopno zagotovitev celovitega izvajanja in usklajenega spoštovanja „pravice do poštenega sojenja“.

2.4.1 To je v skladu z načelom iz člena 6 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je skupna podlaga za varstvo pravic osumljenih in obtoženih v kazenskih postopkih.

2.5 Pravica do poštenega sojenja in pravice do obrambe so zagotovljene v členih 47 in 48 Listine EU o temeljnih pravicah ⁽¹⁾.

2.6 Zlasti časovni načrt v šestih točkah, opredeljen v navedeni resoluciji Sveta, kot prednostna navaja naslednja ukrepa:

— Ukrepanje A: ker mora vsakdo, ki želi v celoti uveljavljati svoje pravice, poznati svoje pravice do obrambe, mora osumljenec ali obtoženec, ki ne govori ali ne razume jezika, uporabljenega v postopku, imeti pravico do tolmača in prevoda dokumentov, ki so bistveni za postopek ⁽²⁾;

— Ukrepanje B: oseba, ki je osumljena ali obtožena kaznivega dejanja, bi morala biti ustno ali po potrebi pisno obveščena o osnovnih pravicah (*obvestilo o pravicah*). Poleg tega bi ta oseba morala nemudoma prejeti tudi informacije o vrsti obtožbe zoper njo in razlogih za takšno obtožbo. Obtoženec bi moral biti v ustreznem času upravičen do vseh informacij, potrebnih za pripravo obrambe.

3. Povzetek predloga

3.1 V skladu s pooblastilom iz navedene resolucije Sveta je Komisija 27. julija 2010 objavila predlog direktive o pravici do obveščeni v kazenskem postopku (COM(2010) 392 konč.).

3.2 Namen predloga direktive je natančno opredeliti izvajanje ukrepa B, navedenega v časovnem načrtu, s pomočjo skupnih minimalnih standardov v zvezi s pravico do obveščeni v kazenskih postopkih na območju EU.

⁽¹⁾ Člen 5(2) PDEU (*pravica do svobode in varnosti*): „Ob odvzemu prostosti je treba vsakogar takoj poučiti v jeziku, ki ga razume, o vzrokih za odvzem prostosti in česa ga dolžijo“.

Naslednji člen 6(3) (*pravica do poštenega sojenja*) določa, da „kdor je obdolžen kaznivega dejanja, ima naslednje minimalne pravice: (a) da ga takoj in natančno seznanijo v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremeni; (b) da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe; (c) da ima brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali ne govori jezika, ki ga uporablja sodišče.“

Ista jamstva poštenega sojenja so izrecno predvidene v italijanski ustavi v členu 111, kakor je bil spremenjen z ustavnim zakonom št. 2/1999.

⁽²⁾ Direktiva 2010/64, objavljena v UL L 280 dne 26. oktobra 2010, je začela veljati 20. oktobra 2010.

3.3 Rezultat tega predpisa je, da mora organ pregona obtožencu ne le dati na razpolago potrebne informacije, temveč jih mora tudi dejavno posredovati obrambi.

3.4 Med drugim bi morali ti pozitivni in smiselni ukrepi v praksi prispevati k skrajšanju trajanja in zmanjšanju stroškov sodnih postopkov ter preprečiti pravosodne napake in potemtakem zmanjšati število tožb.

3.5 Tako bi bilo mogoče ustvariti neke vrste pozitivno nadomestilo za – četudi majhno – dodatno finančno obremenitev, ki se nedvomno pojavi ob pripravi in konkretni uporabi ukrepov za obveščanje.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Uvodna izjava (18): besedilo „je treba na začetku kazenskega postopka brez odlašanja obvestiti o pravicah“ utegne izzvati protislovje, zato bi bilo treba natančno opredeliti trenutek, ko mora biti na razpolago ustno ali pisno obvestilo o obtožbi.

4.2 Uvodna izjava (19): besedilo v prvem stavku „o navedenih procesnih pravicah, ki ga neposredno zadevajo“ ni dovolj natančno, zato bi bilo treba predvsem zaradi učinkovite obrambe jasno opredeliti vrsto in področje uporabe teh procesnih pravic.

4.3 Uvodna izjava (21): besedilo v zadnjem stavku „kadar resno ... škodi notranji varnosti države članice“ je nejasno. Prislov „resno“ je treba nepreklicno upoštevati, da se prepreči morebitna „politična“ diskrecija držav članic v utemeljitvi, da izpolnjujejo zahtevo za ugotovitve „notranje varnosti“.

4.4 Uvodna izjava (22): besedilo „mehanizem za preverjanje, ali je bil osumljenec ali obtoženec“ bi bilo preglednejše, če se za besedo „preverjanje“ vstavi besedna zveza „s pomočjo formalnih aktov“.

4.5 V členu 3(1) bi lahko besedno zvezo „brez odlašanja“ nadomestili z izrazom „od vsega začetka“.

4.6 Člen 3(2), zadnja vrstica: besedilo „pred sodiščem brez odlašanja“ bi bilo treba nadomestiti z besedami „je treba takoj privedi pred sodnika“, da bo besedilo usklajeno s členom 5(3) Evropske konvencije o človekovih pravicah. (Op. prev.: v italijanskem izvirniku bi bilo treba „essere prontamente tradotto“ nadomestiti z „essere al più presto condotto“. V slovenski različici bi bilo treba v skladu s tem „brez odlašanja“ nadomestiti s „takoj“ in ustrezno prilagoditi celotno točko.)

4.7 Člen 4(1): izraz „brez odlašanja“ bi bilo treba nadomestiti z izrazom „že v samem začetku postopka“.

4.8 Člen 6: ker direktiva zadeva pravico do obveščeniosti o obtožbi med sojenjem in pred njim, mora člen predvideti, da je treba informacije o obtožbi zagotoviti tudi med policijskimi preiskavami ali vsaj če te potekajo v imenu organa pregona in vsaj ob prvi obtožbi.

4.9 Člen 6(1) se spremeni tako: „Države članice zagotovijo, da je osumljenec ali obtoženec v zadostni meri obveščen o obtožbi in o **razlogih zanjo**, da je zajamčena poštenost kazenskega postopka.“ Tako bi upoštevali določbo EKČP (člen 6(3)(a)), ki izrecno navaja **vzroke obtožbe**.

4.10 Člen 6(2): izraz „brez odlašanja“ se nadomesti z izrazom „*takoj*“, da bi besedilo uskladili z EKČP; o razlagi tega izraza že obstaja obsežna sodna praksa.

4.11 Člen 6(3)(a): formulacijo „opis okoliščin, v katerih se je **zgodilo** kaznivo dejanje“ bi bilo treba nadomestiti s formulacijo „opis okoliščin, v katerih **naj bi se zgodilo** kaznivo dejanje“, saj v času obtožnice še ni jasno, da je bilo kaznivo dejanje dejansko storjeno. Takšen sklep je možen samo po sojenju.

4.12 Člen 6(3)(a): besedilo „ *vključno s časom, krajem in stopnjo udeležbe*“ bi bilo natančnejše, če bi „*stopnjo udeležbe*“ nadomestili z „*dejansko vlogo*“.

4.13 Člen 6(3): dodajo se tri nove alineje z naslednjim besedilom:

- „c) višini kazni, ki se uporablja za zgoraj opisano kaznivo dejanje,
- d) sredstvih obrambe in dokaznih sredstvih ter o ustreznih instrumentih, in
- e) relativnem pomenu morebitnega priznanja.“

4.14 Člen 7(2): pri uvrstitvi dokumentov med *zaupne*, s čimer se po zaključenih preiskavah zavrne dostop do nekaterih dokumentov, je treba preprečiti preveliko diskrecijsko pravico organov pregona, saj na splošno velja, da so po zaključenih preiskavah akti postopka dostopni.

4.15 Člen 7(3): vse jezikovne različice bi se morale sklicevati na „*predkazenski postopek*“ in se izogniti besedni zvezi „*preiskovalni postopek*“ (v izvorni italijanski različici „*fase istruttoria*“), ker mnogi pravni sistemi tega postopka ne poznajo več.

V Bruslju, 8. decembra 2010

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
